

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatal
illető előfizetés, hirdete-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos pentsor tér-
fogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rang és czimkórság.

Nem alaptalan Rousseau-nak, a francia lángelmének az a mondása, mely szerint az emberiséget vissza kellene vinni egyszerű, romlatlan, természetes állapotába.

Emil halhatatlan írója bizonyosan személyesen győződött meg az új és polgárosult világ sok felszűnéséről.

S csakugyan napjainkban, a fölvilágosodás, előrehaladás korában számos gyarlóság vett erőt az emberek sokaságán.

Mai időben, midőn a közműveltség napról napra terjed, habár lassan is, a fölvilágosodással lépést tartva, sőt annál gyakran sokkal előbbre haladva, harapózik el — fájdalom! — sok olyan is, a minek nem kellene.

Ilyen többek közt a rang- és czimkórság is.

A század elején egész az ötvenes évekig a nemzetgyűlés követői még megelégedtek a tekintetes czimmel, ma már, habár rendi alkotmányunk megszűnt, ilyen czímet mondani valóságos sértés számba menne; hiszen a törvényszéki bírák s némely testületi vezetők és személyzet sem utasítják vissza, sőt szíves örömmel fogadják a nagyságos czimzést, holott az egyáltalában nem illeti meg őket, mert a törvényszéknek — az elnököt is beleértve — együttesen csakis tekintetes a helyes czimzése.

Ez csak egy példa Czím- és rangbetegséggel — sajnos! — manapság mindenféle állásu embernél sűrűn találkozunk.

Ha már most a magasabb műveltségű honoratior osztály is ilyen ferdeségnek hódol, mit várjunk a kisebb műveltségű egyénektől?

Egy csöppet sem csodálkozhatunk hát azon ha a természetes Hájasné, meg a czifra Ollósné s a selyemruhás Husvágóné is tekintetes vagy ténsasszonynak czimezteti magát.

Ösmertem egy olyan ügyvéd urat, (nem itt, más városban) ki szóba sem állt azzal, a ki őt nagyságosnak nem titulálta.

Nem szólok itt az olyan esetleges czimzések

sekről, a melyeket szolgaszemélyzet szokott adni nagyobb borralaló reményében.

Mellözöm az efféle czimadást, hiszen a tudatlanság, hizelgés vagy meg nem érdemelt díjazás után való sóvárgás okozza az ilyeneknél a nagyítást!

A postatisztek és levélhordozók a megmondhatóit, mennyi sok méltatlan czimzetű levél megy kezökön keresztül!

Hja türelmes a papíros!

Ösmerek olyan ifjút, a ki mikor anyjának ír levelet, annak nemesi előnévén és az „úrhölgy“ szón kívül semmi áron nem hagyá meg el az „ő nagyságának“ kifejezést sem.

Hiába ez az ifju a mai kor gyermeke!

Sok urnőnek örökre elmenne a kedve a nagyságotlástól, ha hallaná hogy épen úgy szólítja meg a bálban a bakakáplár, meg az alig fölseperedett rőfös legényke a czifrán felöltözött szobacizizust, mint őt.

Az illetéktelen czimzés idézte elő azt, hogy manapság uton-utfélen nagyságos, tekintetes urakkal találkozunk, s hogy még a fiakker-tulajdonos, sőt még a hivatalszolga neje is követeli magának a ténsasszony elnevezést.

Hallottunk rá esetet, hogy a szolga neje a fürdőben széltere kapogatta a tekintetes úrnőt s nem utasította vissza.

Az ilyenek után maholnap zavarba jövünk s alig fogjuk tudni beszédben is megkülönböztetni az érdemest a kevésbé érdemestől.

S mindez történik akkor, mikor az egyenlőség jelszavát unos-untalan hangoztatják!

A nyugati műveltebb országokban elégnek tartják, ha a név, állás vagy foglalkozás mellé az ur nevet teszik. Nekünk ez kevés! Miért? Rossz szokásból, gyarlóságból Ezt pedig jóra való ember törekszik elhagyni.

Kísértse meg hát ezt megtenni s azt pedig, ki magához méltatlan czimzést vár vagy fogad el, nevéssük ki.

A kik pedig e téren tájékozatlanok, azokat világoztassuk fel a czimzés helyes volta felől s ne

törekedjünk mindnyájan csak czimben lenni nagyságosak, mert valamint gyöngédtelenségre vagy legalább is tájékozatlanságra vall valakit kevesebb czimmel illetni, mint érdemi: akként sértésnek vehető, ha bárkit nagyobb czimmel szólítanak meg.

Kívánatos és helyénvaló volna, hogy önértékes férfiú erőlyesen visszautasítsa az őt meg nem illető titlust.

Legyezgető hiuság, tolakodó hizelgés pusztuljon a pokolba! Közös ferdeségünket közakarattal lehetne megszüntetni.

Vajjon hallgat-e csak egy ember is e részben a szerény ujságíró szavára, a ki csak jót akar?

Vozáry Gyula.

A gömői faipar-részvénytársaság közgyűlése.

A gömői faipar-részvénytársaság, megyénk ezen fiatal, életrevaló iparvállalata, e hó 20-án Pelsőzön tartotta első évi rendes közgyűlését, melyről Dr. Markó Sándor rosznyói kir. közjegyző urtól, a ki a közgyűlésen mint jegyzőkönyvvezető szerepelt, a következő tudósítást vettük. A közgyűlésen jelen voltak: Hámos László főispán, Szentiványi Miklós, Szentiványi Arpád, Tornallyay Zoltán, Rosty József, Szentéteri Sámuel, Frídrich Vilmos, Blum Sámuel, Hevessy László, Hegyessy Sándor, Markó Sándor, Grossmann Jakab, Király Soma, Kövér Imre, Borzy András, Radvánszky György, Radvánszky Kálmán, Szontagh Zoltán, Szentmiklóssy István, dr. Goldblatt Géza.

Szentiványi Arpád közgyűlési elnök megnyitván az ülést, üdvözli a megjelent részvényeseket s a jegyzőkönyv vezetésére dr. Markó Sándort felkérte. Felolvastatt ezután az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.

Az igazgatóság évi jelentéséből a következőket emeljük ki:

A részvénytársulat egy év előtt 60000 frt alaptőkével alakult, s megszerezvén a pelsőzi régi megyeház telkét s épületeit, s azt gépekkel felszerelvén, megkezdte üzemét.

Mindenekelőtt gondoskodni kellett, hogy a társulat a gömői nagy kiterjedésű erdősegekből az üzeméhez szükséges fa mennyiséget megkaphassa; s e tekintetben sikerült Grf. Andrássy Géza ur szadvári uradalmának erdeiből oly mennyiségű faállományt a maga részére biztosítani, a mely egymagában is elegendő arra, hogy az üzemet hosszú évek során át fával elláthassa; ezen kívül a Coburg hercegi murányi és balogvári uradalmak vezetőségétől is sikerült oly faveteli szerződésre szert tenni, melynél fogva biztosítva lesz a társulat, megfelelő tölgyfa

magam a legroszabbra is, de annyi bizonyos, hogy ha nem érez irántam semmit, főbe lövöm magam.

Gitta erősen elpirult s egy pár percig hallgatott. Keresett a szíve fenekén egy kis érzést, amibe belekapaszkodhatnék, de nem talált. És hogy felégett a tiszt acélszürke szemére s égő, szinte gyerekes arczára, ott sem talált semmit.

— Hadnagy ur, én magának nem felelek semmit. Fialat is, alig ismerem még. — Majd ha ezredes lesz, akkor felelek.

A hadnagy meghajtotta magát és mosolygott. Az atilla arany zsinórjába vetett hit s a megszokott győzelmekei valami édes értelmet adtak a leány hallgatásának, habozó szavainak és a rövid ideig tartó pirosság a rózsás arczon biztossá tette győzelméről. Köszönt a leánynak s felkereste a bátyját.

Gosztonyi György ur az öregekkel tarokozott, ha valamelyik öcsese haza látogat, mindig adja a józan tutort. A hadnagy félrehívta.

— Kérlek, készíts számomra harmincz ezer forintot.

— Elment az eszed?

— Az eszem nem ment el, de el fogom venni Novák Margitot.

György ur megvakarta a tarkóját. A hadnagy szeme erősen csillogott s bajuszát veszedelmes energiával sodorgatta. Egy kis pezsgő is volt fejében és György magáról tudta, hogy ilyenkor csillapító szer kell a Gosztonyi vérnek.

— Jól van, nem törődöm a dolgoddal. A jussodat is kiadom, ha kell, de nézz utána alaposan a leánynak. Hátha csak a zsinór, meg a neved után bolondul.

A hadnagy nem tartotta szükségesnek a feleletet. Rendben van minden, most már csak az előhaladásról lehet szó. Ott hagyta a bátyját s visszament a táncterembe.

György ur pedig nem ment vissza tarokkozni, gondolkozott. Ritkán gyakorolta ezt a mesterséget, de most nagy, nagy szükségét érezte. Utóvégre a leány esinos is, művelt is, de hiába . . . A demokrata elvek igen szépek elméletben, hanem a praxis nagy diszharmoniót mutat a

T Á R C Z A.

Gitta kisasszony.

Elmondom a Novák Margit históriáját.

Emlékeznek önök még Novák Margitra?

Felteszem, hogy nem emlékeznek, azért hát megpróbálom az ismétlést egy pár rég elmondott szónak.

Mikor a lórándi dalárdisták bálján a berugott tenorista rekedt és ügyetlen közbeszólása pillanat alatt kiverte Bánváry szolgabíró ur fejéből a józan okoskodásokat és belátta, hogy a Novák Helén szép, nedves szeme még is csak többet ér a világ összes kemény és vastag nyakú paragrafusainál, — reggel felé (mondottam és irtam valamikor) a pajkos Gitta már per tu is volt Bánváryval és hazafelé menet nem állhatta meg, hogy ne szekirozza őket egy küssé.

— No hiszen ideje is volt már. Elég soká teketóriáztok. Én majd nem teketóriázok annyit.

Rá kacintott az ispánra, a ki különben szép szálas egy legény volt . . .

Úgy esett azonban, hogy ok ketten sokkal többet teketóriáztak, mint akár maguk, akár más gondolta volna.

Az idő mult és nem történt semmi Gitta kisasszony nagyot mulatott a nénye lakodalman s lakodalom után sokszor bejárt a székvárosba az új párhoz. A Bánváry neve elég jól hangzott, hogy az övét elfelejtsék és ő maga elég esinos volt, hogy a gentry világ az estélyeken figyelembe vegye. Sőt veszedelmesen esinos volt.

Odabenn a gazdaságban pedig Gerő, a gazdasági ispán Bánváry módjára filozofált. A filozofia pedig világ, életében ellensége volt a szerelemnek s így történt, hogy midőn az aratási murin kollégái holmi lakodalmi kalászra tettek czélzást, az ispán érdekes fejtegetésekkel állt nekik elő a gazdatiszt házias életének különböző igényeiről. Többi közt azt mondta:

— Margit kisasszony megváltozott. A nénye körében megszokta a kényelmet, a fényt, és a gentry körök-

ben megszokta az üres bókákat. Én pedig nem adhatok neki fényt, annál kevésbé iparkodom a fejét elesavarni! Meg aztán belátom, hogy mindkettőnkre kellemetlen lenne, ha nénye előtt szégyenkeznünk kellene. Perkál ruha és a többi.

Magában még hozzá gondolta, hogy jó volna innen elmenni valamerre. Mert a folytonos közzétét csak a haszontalan vágyakat táplálja és szívéből sohase fog eltűnni a kiparancsolt érzés. Eszébe jutott, hogy Gosztonyinak van birtoka valahol úgy az oláhok közt és leste az alkalmat, hogy a földesurnak tudtul adhassa szándékát. Leste, de ha rákerült a sor, mindig visszatartotta valami néma ösztön, mintha az okatlan remény fogadást tett volna a lelke kinzására.

Ami pedig Gitta kisasszonyt illeti, volt valami igaz az ispánnak. Elég fiatal volt és elég eleven, hogy a friss és szokatlan multságok egy időre kiverjék fejéből a komolyabb dolgokat. Már pedig a házasság hozzá értők állítása szerint igen komoly dolog, kivált ha a gazdag szolgabíró nagyon esinos és nagyon kedves sógornéjáról, meg az urasági ispánról van szó (300 forint készpénz, néhány öl fa, néhány köböl buza, rozs, árpa és a többi).

De míg az ispán ur spekulált és míg Novák Margit diésretre méltó szorgalommal esavarta el egy néhány „nemes“ urnak fejét, eljött a másik farsang is s a másik farsangra eljött a Gosztonyi öcsese is, huszár hadnagy, a ki épp oly esinos és sokat tánczol, mint amily esimosan kurizál, de még soha el nem vesztette az eszét.

Most úgy látszott, hogy elvesztette. A vármegyei bálon ép úgy. A lórándiak szerény piknikjein folyton a Novák Margit nyomában járt és valamelyik keringő után katonáisan összeacsapta a sarkantyuját a felhevült leány előtt.

— Kisasszony kénytelen vagyok egész komolyan kijelenteni . . .

A leány észrevett valamit. Nevetett s kiakarta zavarni a beszédből.

— Tegye hozzá: legnagyobb sajnálatomra.

— Attól függ, mi lesz a válasz. Elszántam ugyan

menyiség szállítása iránt, a gömörmegei kisebb birtokok és községek szintén felajánlották ereiket a társulatnak megvételre, úgy hogy az feldolgozandó anyaggal nem csak most és a közelebbi jövőben, de azontúl is bővebben rendelkezik.

A társulat következő üzletágakra terjeszkedett ki a múlt évben: ugyint a deszka és a metszett faanyag elkészítése mellett a gyárat parkett készítésre is berendezte s parketái az anyag jósága, a kiállítás csinosága és az árak olcsósága mellett már eddig is oly kelendőseknek örvendenek, hogy nemcsak a közel vidéken, de sőt budapesti házesportokhoz, Debreczenbe, a esorbai tóhoz s egyéb távolabbi helyekre is történtek megrendelések.

Ezenkívül a bot- és szipkaüzlet is megkezdett, melyre nézve ezen vidék igen kedvező, a menyiben a gömöri erdőségek egyrésze apró eszerjékből áll. Végül az igazgató választmány jelenti, hogy e tavaszon a eszerjével is kísérletet tett s ezen üzletágat is működési körébe bevonná javasolja.

Örömmel jelenti az igazgató választmány, hogy faipari készítményei nagy keresletnek örvendenek, s habár mint kezdő vállalatnak nincs még annyi száraz készítménye a mennyit értékesíthetne, már is nemesak a bel-földön jelentkeznek vevők, de készítményei, különösen a metszett anyagok külföldre Szász-, Bajor-, Német-, Francia országokba és a Svajzba is szállítatnak.

Az igazgatósági jelentés ezután elismeréssel emlékezik meg Blum Sámuel üzletvezető igazgató fáradhatatlan tevékenységéről s ügybuzgalmáról, s azon jogos várokozásnak ad kifejezést, hogy a hajdani megyei székhely épületeiben, a hol évszázadokon keresztül a tekintetes karok és rendek a nép jólétének emelése, a szabadság, az alkotmányosság megvédelmezésére annyi munkát s nemes erőt áldoztak fel, sokszor eredmény nélkül, az ujjkor szellemében haladva, hatalmas gyáripár fog kifejldni, mely a tőke biztos és hasznos elhelyezése mellett számos családnak ad kenyeret, a gömöri erdőségek értékesítését lehetővé teszi s a külföldre kivitt készítménynyel a magyar ipar jó hírnevét fogja emelni.

Az első évi tiszta jövedelem az összes alapítási és építkezési költségek levonása után 5433 frt 88 krt tesz ki, tehát a részvénytőke 9%-ának felel meg, mely eredmény igen kielégítő; ebből 6%, vagyis részvényenként 24 frt osztalékul kiadandó, s a felmaradó összeg tartaléktőke képzése, értékleírások és különféle jutalékokra fordítandó.

Az igazgatóság jelentése örvendetes tudomásul vétett s javaslatai egyhangulag elfogadtattak s úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottságnak elismerő köszönet kifejezése mellett a felmentvény megadatott.

Ezután a közgyűlési elnök indítványára gróf Andrassy Géza tiszteletbeli elnöké megválasztott s arról távirati uton azonnal értesített.

Szentiványi Árpád közgyűlési elnöké, Hegyessy Sándor, Heinzelmann Emil, Moesz Miksa, Dr. Markó Sándor és Szentmiklóssy István a felügyelő-bizottság tagjaivá újból megválasztottak.

Fegyelem a népiskolában.

Irta: Szombathy László.

Az emberi élet feladata a haladás, ezéja pedig a tökélyesülés. Az emberben elrejtve lévő erők; a szellem, az ész az, mely az embert eme ezél elérésére képessé teszi, mely az ember nevéhez fennmaradást s örök tartósságot köt.

E szellemi erők a gyermeknél önmagukra hagyatva is képesek a fejlődésre, elérik ennek bizonyos fokát, de ember méltóságunk nemesebb kötelességeket szabván előnkbe, törekszünk fölülemelkedni a köznapiaságon, haladunk a tökéletesedés felé, munkáljuk a közjót, eszméltetjük az egyséket s önmagunkat az emberiség ezéja s rendeltetésének ezérterébe. Azon szellemi erők, melyek a teremtés koronáját, az embert e ezél elérésére képessé teszik, főképen a nevelés és tanítás színterére, az iskola van hivatva felszínre hozni s életre költöni. Az iskola egyöntetű munkásság színtere s egyöntetű nevelés eszközlője. *A tanítás és nevelés két különböző, de együttesen boldogító fogalom*. E kettőnek összhangzó működése folytán lesz csak a ezél, — melyet az iskolának áll felada-

tában megvalósítani — a maga egészében elérve A nevelés és oktatás tehát egymásnak kölesönös munkásai s a tanítónak úgy az egyikre, mint a másikra, valamint a kettőnek együtt-s hatására folytonos gondnal s éber figyelemmel kell lennie.

A tétel, melyről értekezni szerencsés vagyok, az iskolai fegyelemről szól s bucsut véve az oktatástól, a nevelés terére lépek s mint ennek legfőbb tartalmáról; az iskolai fegyelemről fogok szólni.

Mielőtt azonban a tétel behatóbb taglalásába boesátkoznám, szükségesnek látom megjegyezni, hogy tanügyi irodalmunkban a nevelés tanok e tétellel többé-kevésbé bőven foglalkoznak s félek, hogy én, ki mellett e tekintetben alig pár évi tapasztalat szól, nem leszek azon szerencsés helyzetben, hogy önöknek valami újat mondhatnék. De eltekintve ettől, mindenesetre fötörekvésem az leend, hogy a már ismert elméletek koszorujába oda fűzzem azon kalászkokat is, melyeket e rövid tapasztalat iskolájából olykor-olykor én is szedegtettem.

* * *

Az iskolai fegyelem az oktatással veszi kezdetét, de nagyon eltévesztett dolog volna az gondolni, miszerint a fegyelem a gyermekkel szemben annak iskolaköteles kora előtt nem gyakorolható. De sőt ellenkezőleg meg kell ennek előznie az oktatást, pótolni a gyermekekben a tudás, ész és akarat-erő hiányát, hogy addig is, míg az iskolába kerül, a jöviselet legyen lelkének legfőbb dísze s gyermeki szívének legszebb virága. Ebből tehát önként következik a családi nevelés s ebben a fegyelmezés elkerülhetetlen szükségessége. A gyermek a család ölen nő fel, családja ézelem-világát, eszelekvési irányát sajátítja el, úgy gondolkodik, eszelekszik, úgy érez mint a család, s ennek életvilága lesz eszelekvési irányadója, ösztönszerű mozgatója, mely csakhamar a gyermeki lélek benső tartalmává lesz.

A gyermek, mint virágbimbó fejlődik a család kebelén, egyedül játékainak él, ebben leli fel minden örömet, boldogságát. Ha itt egészséges szellem uralkodik, ha a eszelekvést példányszerű irány lengi át: a bimbóból kedves virág fejlődik s gyönyörködünk annak szépségében. De ha avatatlan kezek közé kerül, kifejlődése után csak a fájdalom ézelete jut osztályrészül, mit satnya fejlődése, megsemmisülése felett ézeznünk. De nem beszélék a családi nevelésről, mert ez nem tartozik munkám keretébe; ennek fontossága, kihatása az életre úgy is tudva van mindnyájunk előtt.

A gyermek hat éves korában kilép a családi élet szük köréből s egy tágasabb körben, az iskolában leli fel további képzésének helyét s a tanítóban annak eszközlőjét. Itt már ismeretkőre tágulni kezd, rövid idő alatt fölismeri, hogy itt egy mindenkire egyaránt kötelező erővel bíró törvény létezik, melynek megszegése büntetést, megtartása egy vagy más tekintetben jutalmat von maga után.

A fegyelemtartás az iskolában főképen a tanító személyétől függ. O a fegyelemtartás eszközlője, a rend, pontosság őre s a gyermeknek mintegy nevelő atyja. A gyakorlati élet eléggé világosan mutatja, miszerint a fegyelem mindjárt a gyermeknek az iskolába való lépésekor kezdetét veszi. Nagyon tévednek azok, kik a fegyelmezést csak akkor és ott használják, a mikor és hol annak büntető szerepet kell vinnie. Van a tanítónak sok fegyvere s ezek között első helyen áll *a szeretet*.

A szeretet az iskolában az, a mi a nap az égen. Eltétő, melegítő lelke ez az iskola kis világának, melynek nyomán a gyermek részéről tanítója iránt a bizalom, viszonyszeret s ragaszkodás forrása fakad fel. *A bizalom bizalmat, a szeretet szeretetet szül* s bizony boldog tanító az, ki ezeket megnyerte növendékeitől. A szeretet utat talál a gyermeki szívhöz, miként a termékenyítő eső a növényzet gyökeréhez. „Ha a tanító szíve a valódi szeretet hazája“, ha ez egész lényéről, eszelekedetéről visszatükröződik, akkor elmondhatja Pestalozzival a tanítói szeretetnek eme nemes példányképevel: „Szeretem a növendékeket, s értük akarok élni.“ *A fegyelmezés tekintetében tehát a tanítónak első és fődolga legyen, hogy szeretetteljes bánásmóddal a gyermekek bizalmát, szeretetét megnyerje.* Így lehet a fegyelmet, mely magában megszokott rideg fogalom összeegyeztetni a humanizmus követelményeivel. Általában, ha a tanítónak

van szíve az iskola irányában, úgy szavai is könnyen utat találnak a gyermek szívéhez.

Második fegyelmezési eszköz a tanító jó példája növendékei előtt.

A tanítót kötelessége, hivatása az iskolához, mint működésének színteréhez kapcsolja leginkább, a gyermek is itt éli át gondatlan gyermekéletének tetemes részét, a tanító atyai gondozása s éber figyelme alatt. Ha igaz, miszerint a család, annak életkörülménye, nagy befolyással vannak a gyermek lelkületére, már csak azon hatásnál fogva is, melyet a tanító ez idő alatt a gyermek benső világára gyakorol: jogosan következtethető, miszerint fegyelmet, pontosságot, rendszert elérni, jó erkölcsiségre nevelni csak azon tanító képes, kiből el ennek szelleme, ki minden szépet és jót lelkének egész melegével karol át. „A művészet virágzik vagy hanyatlik a művészek által, hasonlóké az iskola a tanítók által!“

Semmi sincs, mi a gyermekekre nagyobb hatással volna, mint a példaadás. Hiszen ő még nem ismeri az életet, a jó és rossz, helyes és helytelen fogalmával tisztában sincs kéllőleg s éppen ezért a legtöbb esetben példa után indul s jó eszelekedetének csak nemes példánykép adhat életet. A tanító legyen példa növendékei előtt, úgy fényeskedjék az ő világossága mint a nap, példa a, mint a tiszta napsugár, legyen eltétő, szeretettel párosult jósága, mint a langy eső, legyen termékenyítő, hogy a gyermek kebelében hova-tovább növekedést vegyen a szép és jó iránt való szeretet. Szerezzük meg, építsük fel növendékeink lelkületében a szép és jó azon alapját, mely képes legyen a tovább fejlődésre.

Valamint a rossz példák rombolólag hatnak a jó erkölcsökre; éppen úgy a jó példák megnevesítik a gyermeki szívet s ha olykor-olykor táján rosszóság nyilvánulna is a gyermek részéről; az a nemes és szép példán, mint lépvesszőn megtapad s habár kis időre is, de újra és újra megszűnik.

Azt hiszem nem szükséges állításomat a gyakorlati életből vett példákkal igazolnom? Mi mindannyian ott vagyunk a tett mezején s ily példákkal naponta találkozunk.

A gyermeknevelés igen tág mező s a nevelőkkel szemben újabb és újabb követelmények jutnak felszínre, melyeket az utolsó betűig még akkor sem vagyunk képesek teljesíteni, hogyha — menten az anyagi dolgoktól, gondoktól — egyedül csak az iskolának szentelnők is perzeinket. Ismerem az emberi természet gyöngöségeit, s tudom, „hogy az ember angyallá nem változhatik“; de *az iskola falai között követendő példán álljunk növendékeink előtt, s mivel „az iskola a tanító szellemi fényképe“, hassunk oda, hogy legyen ez tiszta kép, melyben kiki találja fel életének nemesebb munkakörét s irányát.*

A fegyelemtartás tekintetéből kívánatos, hogy a tanító hibátlan testszerzetű legyen. E követelmény jogosultságát azon körülmény eléggé igazolja, miszerint a tanítóképezdek csak hibátlan testszerzetű bírő ifjaknak állanak nyitva. Igaz, hogy a tanító többi jótulajdona képes legyőzni a testi fogyatkozás szűlte bajokat, s „a szeretet mindent elfedezi“; de az ilyeneknek nagy lelki erővel, szeretettel kell bírniok, hogy kéllő fegyelmet tudjanak tartani iskolájokban.

A tanító általános kellékeiről, — tekintettel e sorok speciális ezéljaira — ez alkalommal többet szólni nem akarok, ezen kellékeket azonban, mint a melyek a fegyelemtartással szorosabb viszonyban állanak, fölemlíteni szükségesnek láttam.

Az iskolai fegyelemtartás alatt a tanítónak mindazon eljárását értjük, mely által nevelőleg akar hatni növendékeire, melynek segítségével bennök a szép és jó együttesen boldogító világot fölepíteni törekszik.

E tekintetben a tanító munkálkodása nagyon sokoldalú. Kiterjed az az iskolai élet minden legkisebb mozzanatára, melynek helyes gyakorlására tapasztalat, lélek-tani ismeret, főképen pedig helyes tapintat szükséges.

Az iskolai fegyelemtartásnak el-ő követelménye: *következetesség az uralkodó törvények pontos megtartásában.*

„Csak józan törvények képesek bírti egy egész nemzet nemesebb erkölcsiségre“ mondá Széchenyi; épen úgy az iskolai törvényeknek is ezelszerűeknek s a gyermeki élethez alkalmazottaknak kell lenniök.

Az iskolai rendre vonatkozó törvények alkotása, — kivéve azon törvényeket, melyeket az iskolai felsőbb ha-

Gosztonyi meg a Novák név közt, és ha Bánváry megbolondult, azért nem kell következképen nekik is megbolondulniok. Még közmondásba keverednek.

A familia becsülete pedig rá van bízva.

Hirtelenében végig gondolta azt a néhány regényt, a mit valaha olvasott s azt a néhány szindarabot, a mit valaha látott és a szövevényes szerelmi intrikák közt keresett valamit, az ő esetükhöz hasonló, a mi kiségitené a helyzetből. Nem igen talált és a mit talált, az is házassággal végződött.

Bösszusan ment a táncsterembe, hogy szét nézzen a fiatalok közt. Menet közben az öreg Farkas Ádám eszofolódását hallotta.

— Be intrikus képet vágsz Gyuri!

— Ja most annak csaptam fel!

— Ez szinte önézetes mosolylyal nézett szét. Először a helyzettel akart tisztába jönni. Az egyik sarokban az öcse kurizált a leánynak, s a Gitta hangos gyermekes kacagása most az egyszer meglehetősen bosszantotta. Szemközt Ballát vette észre, az ismét. A drabális fiu egy sarok-asztalnál ült és erősen ivott. És a hogy Gosztonyi a eszilgő szemek irányát követte, aztán mást is látott. Egy egy lopva az ispán felé vetett tekintetet és valami pírulást.

Olyanformán sóhajtott fel, mint a valóságos színpadi intrikus, mikor a harmadik felvonás végén rájön a rég lesett titokra. Igaz, hogy nála ez az első felvonás, de a hosszú darabokra sohasem volt guztusa. És most esodálatos gyarasasággal eszelte ki a dolgot. Bizonyos, hogy összeveszték. Ki kell hát őket békíteni, míg ez a sarkantus kölyök galibát nem esinál. — Azt is gondolta, hogy finoman kell intézni a dolgot. Finoman, simán, a mellék érdek látszata nélkül. Erre pedig csak egy mód van, de az sokat ér.

Oda ment az ispánhoz s bizalmasan fogott vele kezét. Balla udvariasan köszönt földesurának és úgy ézezte, hogy az a félig ösztökélő, félig visszatartó vágy, kérés sokkal erősebben fészkelődik szívében. Bizonyos, hogy a leány már elveszett rá nézve s nélküle tökéletesen mindegy,

akár az oláh, akár a magyar káromkodást hallja. Nagyon elbámult, mikor földesurát meghallotta.

— Barátom, becsületes emberre volna szükségem. Tudja, Mármarosban az oláhok közé. A kasznár öreg s maga már elég sokat ispankodott. Mit gondol? Volna kedve?

Mit gondol? Volna kedve? Mikor a leány legyezőjével üt a tiszt vállára, s mikor kihívó, kegyetlen arczczal néz feléje.

— Köszönöm a kegyet nagyságos uram. Régi vágyam volt ez, de nem merészeltem kérni.

György ur szívélyesen rázza meg a kezét.

— Igaz, minél hamarább végezze el a dolgát. Még e héten szeretném, ha elutaznék

Elégedetten simogatta szakállát. A bucsuzáskor biztosan kibökülni, a kasznári állásra kényelmesen meg lehet házasodni és akkor . . . no Mármaros elég messze esik a huszártól s apránként kimegy a fejből a hirtelen fellobbanás.

Hanem Balla újra ézezte azt a megmagyarázhatatlan néma fájdalmat. A feje szédült a gondolattól, hogy utalára látja a leány szöke haját és a kacagó kékes szemeket. A múlt minden álma most már végkép örökre elenyészik és a jövő durva, kietlen, mint a kopár sziklák, a mikben ezután gyönyörködhetik. Felébred benne a vágy és valami bosszu, hogy fanyar arczczal legalább egy pillanatra vegyítse a keserőséggel azt a boldogságot, a mi a leány büszke, könyelmu szívért eltölti. Fanyar arczczal, hidegen s a multa való gnyos emlékezkéssel.

Felállt s sápadtan, fejét kissé lehajta ment a leány felé. Gitta most magában volt s esodálk zva, pirosan nézett a feléje közeledő ispánra. Nem tudta, mit gondoljon és esodálatos reszketést ézett minden tagjában. Zavartan, szinte önkénytelenül nyújtotta kezét. Az ispán nem vette észre, nem is nézett rá. A mondókáján gondolkozott s a keserű szavakon átzegett a fájdalom.

— Mielőtt végleg elmennék a vidékről, bucsuzni szeretnék egy pár szóval a kisasszonytól.

— Bucsuzni?

— Igen. Megyek az oláhok közé, a hol a nép durva és szegény, a hol a vidék pusztá és kietlen, de a hol nincs senki, hogy szeszélyből tönkre tegye a becsületes szívet.

Hátravetette fejét és merészen a leány szeme közé nézett. És hirtelen kellemes melegség esapott át idegében, mint mikor a tavaszi nap elősugarai érik a fagyos göröngyöket. Melegség, a mit a Gitta arczczát elborító halálos sápadtság okozott. Igen, Gitta kisasszony elsápadt, legyezőjével eltakarta szemét és a legyező reszketett kezében. És hangja, mint a vadgalamb fájdalmas, szívéhez szóló bugása.

— Miért megy el, — miért bánt engem?

— En bántom Gitta, édes jó Gitta? En bántom?

Mikor én úgy szerettem mindig, s mikor csak a maga kedvéért akartam eltűnni erről a vidékről. Hogy ne álljak boldogsága utjába.

Már akkor ott ült mellette s igyekezett megfogni a kis, rózsaszín keztyűs kezét. Nem is került sok fáradságra és a leány arczczán rózsás, verőfényes mosoly vonult keresztül. Csak most ézezte igazán, a fájdalom és vesztezés kínzó ézezetében a szerelmet s az egész körülöttük zsiabongó tarka tömeg aranyos, fényes ködben uszott. Még nem mert az ispánra nézni, valami hibát talált a szíve fenekén, de a meleg, jóságos kézszerítés felbátorította.

— Ne menjen el örökre Miklós!

— Elmegyek, — el kell mennem, de ha akarja — igen; ha érez valamit jöjjön velem. Olyan szép regényes a vidék, a fenyves erdők, zöld hegyek és józan, egyszerű nép. Jöjjön velem.

Nem igen lehetett hallani a lassu feléletet, de Gosztonyi György ur, a hogy egymás mellett látta azt a két szerelmes emberfiát, avval a különös mosolylyal ajkuk körül, nagy lelki gyönyörűséggel simogatta meg hosszu, gondosan — a la Boulanger ápolat szakálát.

Ákár csak valami színpadi intrikus az ötödik felvonás végén.

Cyprián.

óság léptet életbe — jó részben a tanító egyéniségétől, lélektani ismeretétől s paedagógiai tapintatától függ. A milyen a tanító, olyan az iskola s általában a *fejlesztésnek jó vagy rossz eredménye főképen attól függ, hogy a fejelmű eljárásokat micsoda irányuló elv lengi át.* A hol az iskolában egységes közszellem uralkodik, hol a törvények a gyermekek által önként, minden kényszerítő eszközök nélkül tartatnak meg, ott a tanító jósága, szeretete, főleg pedig következetessége nyilván kitűnik, ellenesetben pedig a hiba, ha nem mindenkor is, de legtöbbször a tanító egyéniségében keresendő!

„Érénre a gyermekek nem lehet tanítani, hanem arra csak szoktatni kell őt.” De a szoktatásnak a gyakorlat adja meg az igazi alapját, mely — soha sem térve el a megkezdett iránytól — a törvény megtartásának egyedüli megvalósítására törekszik. Ezért oly fontos a tanító *következetessége.* Bármily — kényszer nélküli — szigorúsággal legyen is megalkotva az iskolai törvények; ha azok következetesen vitetnek keresztül, a célt elérik, míg a következetlenség még az enyhe törvényeket sem képes megtartatni a gyermekekkel. „Czelálatlan tehetség inkább fáraszt, mint legnagyobb feltétel, mely a dolog rende szerint sikert arathat.” (Folyt. köv.)

Hirek és vegyesek.

Sürgős értesítés a Tompa-ünnepély tárgyában. Mindazokat, kik a f. hó 30-iki Tompa-ünnepély alkalmából a közebe aláírtak, a rendező-bizottság ez uton is értesíti, hogy az ebédre külön jegyek adatnak ki, melyek az ünnepély napjának délelőtti óráiban Simon Mihály hanvai ev. ref. s.-lelkészől a hanvai paplakban lesznek átvethetők.

A Tompa emlékünnepélyt követő bankettre, mint lapunkat értesítik, eddigelé több mint 150 résztvevő jelentkezett. Miután a jelentkezések még mindig elfogadhatók és folyamatosan vannak, a résztvevők száma előreláthatólag még fogja haladni a kétszázat. Az első aláírók közt vannak: Hámos László főispán, Kubinyi Aladár törvényszéki elnök, Bornemisza László alispán, Borbély László, Putnok Mór, Baksay István, Tornallyay Zoltán stb. Ott lesz az ünnepélyen Baksay Sándor a jelenkor első beszélyíróinak egyike, ev. ref. lelkész Kun-Szt-Miklósól. Lévy József, Borsodmelye aranytollú főjegyzője az ünnepély előestéjén hat órákor érkezik, s ünnepélyes fogadtatásban részesül.

Katonai szemle. Gróf Uexküll Gyllenbandt kassai hadtestparancsnok folyó hó 21-ikén szárnysége Csánics ezredes kíséretében ideérkezett. Másnap 22-ikén a dobriai fensíkon megtekintette a Rosenauer József ezredes vezénylete mellett kivonult tüzerüzegosztályt, mely délig tartó gyakorlatban mutatta be képzettségét. Ennek minőségét fényesen igazolja az, hogy a hadtestparancsnok fölötté meg volt elégedve a legénység kitűnő magatartásával, a miben természetesen jelentékeny érdeme van a derék tisztikarnak. Uexküll gróf a jeles vezénylő ezredes Rosenauer József előtt különösen megdicsérte a tisztikart és a legénységet s ismételtén kifejezést adott teljes megelégedésének. A gyakorlat után ebéd volt, s a hadtestparancsnok a délutáni vonattal tovább utazott.

Virágullás. Lapunk belmunkatársát: Simko Endre polgári iskolai tanárt és nejét érzékeny csapás sújtotta. Gyönyörű, alig egy évet betöltött kisfiuk: Sándor, a pozsonymegyei F.-Jányok községben rövid szenvedés után elhunyt. A vigasztalhatatlan szülők egyetlen örömről s reménységüket siratják a drága kis halottnak, ki oly korán költözött el társaihoz, az angyalokhoz. A kétségbeesett szülők mely fájdalommal kiterjedt rokoni, ismerősi és baráti kör igaz részvételt osztozik.

Értesítés. Tisztelettel értesítem a „Gömörmezei általános tanító-egylet” m. t. tagjait, hogy a kik a rozsnói nagygyűlés „tanszer-kiállítás”-án részt óhajtanak venni, méltóztatassanak kiállítandó tárgyaikat tek. Lócska Márton közs. isk. igazgató urra címzve, folyó évi aug. 18-ig Rozsnóra beküldeni. Rimaszombat, 1893. július hó 25-én. *Török József*, egyetemi elnök.

A rimaszombati kisdudovoda nyári táncmulatsága a mult vasárnapi kedvezőtlen idő miatt megtartható nem volt s augusztus hó 6-ára halasztatott.

Vasuti építkezések. A feled-miskolezi és a feled-tiszolezi vonalon levő állomások átalakítási munkálatai serényen haladnak előre. A helybeli állomás épülete mindkét oldalról kibővítették, s az építkezés jelentékeny munkaerővel folyik, úgy, hogy rövid pár hét alatt befejezhető lesz.

Gyilkosság. Adamecz Pál harkácsi lakost f. hó 16-án este ismeretlen tettes egy jól irányított késszurással, mely a szerencsétlennek szívet teljesen átjárta, megölte. A késszurás mint azt a f. hó 18-án megtartott törvényszéki boncolás megállapította rögtön halált okozott. A hivatalos eljárásban részt vettek: Dr. Hányi Győző kir. ügyész, Borsody József tornallyai kir. járásbíró, Sprenger B. jkevezető, Dr. Török János t. m. főorvos és Dr. Goldblatt Géza körorvos. A megindított nyomozás folyamán eddigelé egy elfogatás történt Harkácsban, hol a büntett gyanújában Baka Andrást tartóztatták le, ki azonban a tett elkövetését tagadja.

Új fényképezési műterem. A Kossuth-utca 41. számú ház udvarán egy feltűnő esinnal és izléssel svájci stílusban épült új fényképezési műterem vonja magára a járó-kelők figyelmét. Terjedelmes pavillon, mely a modern kor igényeinek teljesen megfelelőleg sok műveléssel van berendezve a közönség teljes kényelmére. Úgy látszik, ügyes fényképezők Andrássy László nem eszupán a sikerült, sok gonddal és szakképzettséggel készített fényképekkel kedveskedik a közönségnek, hanem annak kényelméről is gondoskodik és pedigtettség alakban. Érdemes s mint halljuk, sokan járnak is megtekinteni a szép pavillont, melynek párja hasonló vidéki városokban nem igen található. Felhívjuk olvasóink figyelmét Andrássy Lászlóknak lapunk mai számában közölt jelentésére.

Pánszlávok a nagyszabedni oláh gyűlésen. Megyénk pánszláv „vezérlelői”, mind eddigelé mindig, úgy ezentul is felhasználták az alkalmat, hogy a magyar állameszme ellen irányuló tüntetésben a szokott hangos módon tevékeny részt vegyenek. Dr. Daxner Samu, m. kir. tartalékos honvéddadnagy jutott ez alkalommal az a diestelen feladat, hogy pánszlávaink képviselőiben egész magyar gyűlöletét kiönthesse az oláh tul-

zók gyűlésén. — Mint értesülünk, Nagy-Röczéről is volt egy néhány vendég gyűlésén, a kik szintén nem állottak egy bevallott magyarellenes tüntetésben részt venni. Sokat, nagyon sokat merészkedik az utóbbi időben a nemzetiségi túlzás büntetlenül.

A kereskedőket közlelő érdekelt életrevaló eszmét igyekszik megvalósítani egy kitűnő hírvető budapesti mérnök, aki figyelemmel azon körülményre, hogy a vasutaknál a szállítási díjak kuszánitása illevo a díjtételek alkalmazása a vasuti személyzet nagy elfoglaltsága miatt igen sok esetben a fél kórára hibásan történik, a szállítási okmányok díjtalan felülvizsgálására vállalkozik, a végből, hogy a fuvarlevelek tüzetes átvizsgálásából esetleg kiderülő szállítási díjtöbblet a felek részére visszakövetelhető legyen. A vállalkozó az esetre, ha a fuvarlevelekben a fél javára hibát nem talál, fard-szágiért semmiféle díjazást nem igényel. Ha pedig díjkö-lönbözetet fedez fel, akkor ezen különbözet bizonyos százaléknak átengedése mellett azt a vasutól viszkereset utján visszaköveteli. — Hlykép minden risico és fáradtság nélkül valóságos holt tőkék támaszthatók fel, mivel egyszerűen csak össze kell gyűjteni a szállító leveleket és a vállalkozó helyi képviselőjének átadni. Megyénkre nézve a helyi képviselőre Kármán S. ur rimaszombati könyvkereskedése kérést fel, a hol az érdekelték közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

Meghívó. Az 1893. évi aug. 6-án vasárnap a Lé-várti fürdő helyiségeiben a tornallyai ált. betegse-gyűző egylet alakuló pénztára javára jótékonyezelu nép-ü-n-nepélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Műsor: A fürdő helyi-ségben táncz, póznamászás, díjkluglász és bazár. Este 9 órákor díszújijáték, vizen és szárazon. Záradékol: Lukács ur bemutatja a 30 méter magasságu függőhidat, a vasuti robbanással. Este 10 órákor táncz-verseny. A fürdő mel-letti versenytérnen díjlövészet, számarfuttatás, zsákfutás, gyalogverseny békóban, díjakkal. Kezdeté az ünnepélynek d. e. 10 órákor. A versenyfuttatásnak d. u. 3 órákor. Táncznak d. u. 4 órákor. Beléptidj a pénztárnál. — Az egész ünnepélyre érvényes személyjegy 1 korona 10 fillér. Csak a versenytérre érvényes személyjegy 20 fillér. Előre váltva egész ünnepélyjegy 1 korona. Társasjegy 5 személyre 4 korona. Fürdővendégek este 9 óráig a für-dőhelyiségbe szabad jegyet kapnak, 9 órán tul tánczjegy 1 korona, vendégjegy 40 fillér. Augusztus 6-ig jegyek kaphatók: Lukács József urnál Tornallyán és a fürdő vendéglőnél, Laeczikonyha és italkról gondoskodik Csillag Dániel fürdő vendéglős ur. Az ünnepély kedvezőtlen idő esetén, a fürdő táncztermében tartatik meg. Netaláni egész rossz időben a rákövetkező vasárnap. A regényes lévarti fürdő a tornallyai vasutól 3/4 óra. A tiszta jöve-delem a tornallyai általános betegsegyűző egylet alakuló pénztára javára fordittatik. Felülizetések a jótékonyezöl iránti tekintetből köszönettel fogadtatnak.

„The Gresham” életbiztosító társaság London-ban. A társulat évi jelentése, mely az 1892. évi december 31-én befejezett 44-ik üzletévre szól, és a részvényesek 1893. évi május 30-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, következő főpont-jait közöljük. Az elmúlt időszak eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A lefolyt 18 havi üzleti időszakban a társasághoz 15206 biztosítási ajánlat érkezett 125732050 frankra, melyek közül elfogadtatott 13,091 db 102,636 475 biztosítási összeggel, és erről a megfelelő számu kötvény ki is állittatott. A díjbevételek, levonva a visszabiztosításért fizetett összegeket, 25,753,445 frank 42 cts-ra rugtak, a miben a 3,744,277 frank 19 cts-ot tevő első évi díjak bennfoglaltatnak. A kamatszámra mérlege 7,690,898 frank 01 cts-ot tett ki, és a társaság jövedelmét a díjbevételekkel együtt 33,444,343 frank 43 cts-ra emelte. A társaság az elmúlt évben 12,908,048 frank 96 cts-ot utalványozott oly követelések alapján, melyek életbiztosítási kötvények-ből eredtek; lejárt kihazasítási- és vegyes biztosításokra pedig a tizennyolez havi időszak alatt 1,909,171 frank 57 cts-ot fizetett ki a társaság. A „biztosítási- és járadék alapok 7,922,421 frank 77 cts-al gyarapodtak. Az aktívák főösszege a lefolyt tizennyolez havi időszak végével 1892. évi december 31-én 125,305,150 frank 62 cts-ra emelkedett. Tőkebefektetések: 49,425 frank 52 cts angol álami papirokban, 401,616 frank 77 cts indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 19,584,857 frank 40 cts idegen államok értékpapiraiban, 253,396 frank 14 cts vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 61,191,868 frank 02 cts vasuti és egyéb kölesönkötvényekben, 17,536,889 frank 18 cts a társaság ingatlanaiban (ezek közt vannak a társaság budapesti és bécsi házai), 5,328,350 frank 43 cts jelzálogokban, és 20,958,747 frank 16 cts különböző értékekben. A lefolyt év üzleti eredményéről szóló kimu-tatás fényes tanúságot tesz az intézet folyton emelkedő virágzásáról, szigoru szoliditás, a legnagyobb szabadelvű-séggel párosulva vezérlik az intézetet üzleti működésében. E tényezők szereztek meg a „Gresham”-nek azt a rend-kívüli bizalmat, melyben őt a biztosító közönség részesíti, az a szabadelvű és szolid üzleti eljárás hódította meg részére a nagy közönséget és szerezte meg számára évek hosszu során át azt a közkedveltséget és népszerűséget, melynek ma örvend s a mely az intézetek sorában a leg-magasabb poziczra emeli. Egytől egyig szabadelvű felté-telei közül ezuttal azon jelentékeny új határozományát emeljük ki, mely szerint a biztosított összeg halálesetk-nél még az esetben is minden levonás nélkül fizetetik ki az illetékes félnek, ha az elhalálozott öngyilkosság, párbaj vagy bírói ítélet folytán mult volna ki, egyetlen feltételül kötvén ki, hogy ily esetekben a biztosítás 13 hónapig érvényben volt legyen. Hasonló fontosságú továbbá a „Gresham” legújabb határozománya, mely szerint vala-mennyi nála kötött biztosítás, ha a korbizonyítás megál-lapittatott és a díjak rendszeren befizetettek, tényleg a biztosítás napjától kezdve megtámadhatlan. Figyelemre-méltó végre az előny is, melyet a „Gresham” az összes konkurens-intézetekkel szemben nyújt a biztosítottjainak az által, hogy mátol fogva oly kötvényekre, melyeknél a biztosítás 15 éven alóli tartamra köttetett, már két évi fennállás után kölesont ad, vagy az ily kötvényeket has-onnértékben visszavásárolja, nemkülönbön jelentékeny előny az is, hogy a cholera következtében beállott haláleset folytán is azonnal kifizeti a biztosítási összeget. Azon ál-landó progressió, mely a „Gresham” óriási fejlődésében évről-évre észlelhető, biztos alapot nyújt arra nézve, hogy ez intézet a jövőben is folytonos haladásra számithat. Helybeli főügynöksége Kármán S. urnál van.

Lapunk mai számához mellékelve küldjük szét vi-déki előfizetőink részére Löffkovies Lipót helybeli kiváló jóhírvető férfi-, női- és gyermekdivatruházának körlevelét, melyet t. olvasóink figyelmébe szívesen ajánlunk.

CSARNOK.

TÓTH KÁLMÁN,

a nék dalnoka

Irodalmi tanulmány.

Írta: Dr. Körömy Zoltán.

(Folytatás.)

Az időszaki irodalom terén még más nevezetes eredményt is ért el. O alapítottá 1862-ben a „Fővárcsi Lapok”-at, melynek szerkesztését később ugyan Vadnay Károly vette át, de melynek megteremtése Tóth Kálmán egyik legkiválóbb érdeme marad. Sokoldalú tevékenységét ekkor a „Kisfaludy Társaság” is megjutalmazta, melynek éveken át mint segédtitkár tett hasznos szolgálásokat.

A mikor 1865-ben helyreállott az alkotmányos élet, Tóth Kálmán, kinek neve ekkor már egyike volt a leg-jobb hangzásuaknak, szülővárosa Baja képviselőnek küldé az országgyűlésre, s azóta minden új országgyűlési idő-szakra többnyire egyhangulag megválasztotta. A képviselő-házban Tóth Kálmán rövid, hatásos beszédekkel többször aratot sikert, mindig oly eszmék mellett küzdve, melyek a nagy közönséget közvetlenül érdekelték. Legnevezetesebb felszólalása volt az, melyet a hírlapbélyeg eltörlése érde-kében tartott, teljes sikerrel. Ez a beszéd a magyar hírla-pirodalomnak fölötté nagy szolgálatot tett, elősegítvén annak fellendülését, a nehéz terhet képező bélyeg eltö-röltetése által.

Huszonöt éves írói jubileuma alkalmából a budapesti nőegylet ragadta meg a kezdeményezést a költő ünnepl-sére. Ennek felhívására hölgytisztelői egy nagy, remek-művű ezüst koszorúval lepték meg, melyre az ország minden részéből tekintélyes összegek gyűltek össze. Ne-hány évig ezután is megszólalt még olykor-olykor a sze-relem költője, lelkesedéssel és esodálattal fogadott dalaiban, de fájdalom, az élet viszontagságai kelletlenül korábban összetörték azt a gyöngéden érző szívet, mely annyi s oly nemes érzelmeket táplált és tudott kelteni ezernyi-ezer emberi kebelben.

Tóth Kálmán költeményeinek méltatásánál megfelelő figyelembe kell részesítenünk nemcsak a kort s a nem-zedéket, a melyben és a melynek írta azokat, hanem a költő saját szerű egyéniségét is. Ha igaz az, hogy „minden munkának mérlege a siker”, akkor senki sem beshülheti kevére azt a költői munkásságot, melyet Tóth Kálmán több mint egy negyedszázadon át kifejtett. Találón hasonlítják őt össze Jókával, kinek a lélektanilag indokolt, vaskövetkezetességu jellemfestés bizonyára nem a leg-erősebb oldala, de érzésben, a kedélyre való hatásban a mesterek mestere. — Ugyanez volt Tóth Kálmán Petőfi halála után. O nem az a kiváló műköltő, mint Arany János, vagy Vörösmarthy Mihály, de mint a szív embere, mind-nha maradandóvá tette nevét.

Tóth Kálmán legszebb költeményei két nagy csoport-ba sorozhatók. Azok egy része ugyanis hazafias, másik része pedig szerelmi költemény. Hazafias költeményei e nemű költészetünk legszebb gyöngyei közé számithatók. Legjobban jellemzi hazaszeretétét „Rám köszöntik a po-harat” című szép dalában. Elmondván, hogy akkor, ha keserű bánattól, esodálott vagy boldog szerelemtől habzik a reaközöntött pohár, kiüssa egyedvűen, így kiált fel:

„De ha a honszeretéből

Csak egy *harmatecsepp* van benne,

Igya ki más a poharat,

Nem fér abból több szicembe!

Kiváló figyelmet érdemel hazafias dalai közül a „Ki volt nagyobb?” című költemény, mely ma is ked-venez szavalati darab. Gyönyörű szép és hangulatteljes az a költemény is, melynek czime: „Előre!” Egyszerű, és mégis magasan szárnyaló szavakban diestíti benne a magyar vitézséget, mondván:

„Nekünk is volt egy jelszavunk.

Lázba jött a honvéd tőle;

Nem volt abban a halálról,

Nem volt abban megadásról,

Egy szó volt csak, hogy: Előre!

E szavak a legszebben jellemzik szabadságharczunk-nak egész hősiességét, fényes világitásban tüntetvén fel azt a félelmet nem ismerő, páratlan vitézséget, mely fegy-vereinket diadalról-diadalra vezette. Diestő nemzeti had-seregünkről énekl tovább ugyanezen költeményben:

„Csodálatos ifju sereg,

Mely nem tudni hogyan támadt,

Napok szültk, s mégis mintha

Szülte volna három század.

Most rohannak... pusztító tűz...

A fele már ki van dölve...

Most elnyeli a füstfelleg...

Meghaltak tán?...nem, ott mennek.

Ott hallatszák, hogy: Előre!”

A szabadsajtó érdekében írt magasarptú költeménye is példányképe ugy a tartalmi, mint az alaki tökélynek, s a szelid, melázó, gyermekes jellem kiről legjobb barátja Vadnay Károly ezt írta: „...az emberi szeretetnek ki-áradó melege megbocsátatott vele minden hibát, mit ellene elkövettek...” e költeményben így tör ki:

„De felforr vérem, mikoron

Azt bántják, mi az Istené,

Es gátat mernek vetni a

Gondolatok, eszmék elé!”

Mindezekben kívül hazafias dalai közt kiváló helyet foglal el az, melynek czime: „Kik voltak a honvédek?” Méltó nagy feltűnést keltett még „Mikor az akasztófákat faragták” című költeménye, valamint a „Damjanichné” és az „Október 6-ika.”

Szerelmi és érzelmi költészetét jellemzi, hogy mindig valót írt. A mi vele meg nem történt, arról nem dalolt; a mit át nem élt, át nem érzett, azt képzelmű megénekelni meg sem kísérelte. Ezért nevezhetni valói szerelmi költőnek, ezért lett a nék kedvence. Költésze-tének ezen iránya az ő valódi eleme, ez az ő igazi di-esősége, úgy hogy még a hazáról szóló dalai felett is magasan kiemelkednek szerelmi dalai — Azokban az élettől sohasem tér el, azok mindegyikében van a köl-tői igazságon kívül mérhetlen bensőség, s ez a sajátosság az, mely elragad, elbájol. „Érzésben mély, igaz, őszinte

és tiszta, — ugymond egyik bírálója — versben dallamos, egyszerű, sőt néhol naiv.

Ehhez járul még a formák gazdasága, mely nála egész zenei hatására emelkedik. Innen van, hogy Simonffy Kálmán, Palotásy János, Abrányi Kornél és Reményi Ede vetélkedve írták a zenét népdalokhoz, sőt némely helyen maga a nép szerzett hozzájuk igazi magyar fülbemászó dallamot. E dalt:

„Benyújtottam a kalapom,
A rózsnak az ablakon.”

maig is éneklé a föld népe a Balaton mellékén, azzal az egyszerű s mégis szép dallammal, melylyel ő maga látta azt el.

Egy másik kiváló tulajdona Tóth Kálmának az, hogy szerelmi dalaiban nem szenvedélyes. A kitörő, lánggal égő, romboló szerelmi szenvedély, mely Petőfi dalait hevíti, Tóth Kálmánnal ismeretlen. Egyszerű érzések, melyeknek lángjai nem esapnak magásra, hevítik Tóth Kálmán koblát. De ez az érzés annál mélyebb, annál tartósabb. A lemondásnál nagyobb nem tud, nem ismer, de a lemondás nagyobb fájdalmat okoz neki, mint bárki másnak. Nem hívja a halált a esalódott szerelem miatt érzett bánatában, hanem eszűdés, panaszos bánattal lemond és elhervad, és e bánatos, panaszos bánattal lemondig ható festése kedveltetni meg velünk leginkább Tóth Kálmán szerelmi költeményeit. „Minden kis öröm iránt fogékony lévén, a nagyobb bajjal is hamar kibékült. Ami mélyebb, tartósabb sebet ütött szívében, az a szerelem esalódása volt.” mondja egyik életírója. S kétségtelen, hogy ez a mély érzelmű, tulzolt nagy szeretete sokszor önváddá is vált, s lyrai költészetének ez is egyik jellemvonása. (Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.
Főmunkatárs: S. SZABÓ JÓZSEF.

Nyílt-tér.*)

Bűnügyi tárgyalási jegyzőkönyv.

Felvetett Rimaszécsen, a rimaszécsi királyi járásbírósnál 1893. évi július hó 21-ik napján délelőtti 10 órakor.
Ezen tárgyalás alapul szolgál az 1893. évi 662., 663. szám alatt beadott feljelentés és vizsonpanaszra.

Jelenlévők:

A mai tárgyaláshoz beidézett felek megjelentek. Stírban Erzsébet, mielőtt az ügynek érdemleges tárgyalása vétenék elő, azon kijelentést teszi, hogy azon esetre, ha Ginovszky Lajos, felelő állomású főnök vádlott, a bíróság előtt azon kijelentést hajlandó megtenni, hogy a felelő állomású Stírban Erzsébet személyére nézve tévedésben volt, az ellene alkalmazott sértéseket nem reá vonatkozólag akarta alkalmazni, hogy őt becsületes nőnek ösmeri el, azon esetben ezen fenytő panaszát, valamint az üzletvezetésénél tett panaszát visszavonni hajlandó.

Ezen esetben magánvádló is kijelenti, hogy Ginovszky Lajos ellen alkalmazott sértését is felindult állapotában tette. Ginovszky Lajos Stírban Erzsébet ezen nyilatkozatát tudomásul veszi és csakugyan személyére való tévedését elismeri, az alkalmazott sértő kifejezéseket nem reá alkalmazottnak, vonatkozónak jelenti ki.

Az általa tett bűnvádi feljelentést visszavonja. Stírban Erzsébet Ginovszky Lajosnak ezen kijelentése folytán kéri a további eljárást beszüntetni. Ezzel a jökönyv berekesztetvén aláíratt. — K. m. f.

Deseuffy, kir. aljbíró.

Stírban Erzsébet.

Osgyáni, jk.-vezető.

Ginovszky Lajos.

Ezek folytán Ginovszky Lajos felelő állomású főnök magánvádlót tisztességesen megkövette és az eljárási költségeket kifizette.

Klein Mór,
Rétly Balázsé,
mint tanúk.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Eladó szikviz-gép.

Jó karban levő szikvizgép Dr. Wagner-féle folyékony szénsavval való gyártásra, mozgó telítővel, 240 darab ólommenes siphonnal és 200 drb felszereltlen üveggel — eladó. 1—3 Czim a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 2. szám alatt 4 szoba, konyha és pincze-helyiségből álló emeleti lakás folyó 1893. év november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni Löfkovics Lipót urral vagy a tulajdonos Samarjay Janossal.

Fényképész jelentés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca 41. szám** alatti saját házam udvarán egy a fokozott modern igényeknek minden tekintetben megfelelő

állandó fényirdát

építtetem, melyben minden időben és tetszés szerinti alakban felvételeket eszközök.

Évek hossza sora óta kifejtett működésem során mindig legfőbb igyekezetem volt, hogy a n. é. közönség becses elismerését magamnak kivívjam s ezután is törekedni fogok arra, hogy a sikerült képek izléses és esinos kiállításával minden kívánalmaknak megfeleljek

A nagyérdemű közönség minél számosabb látogatását kérve maradtam

Rimaszombat, 1893. július havában.

1—2 Kiváló tisztelettel

Andrássy László,
fényképész.

Árverési hirdetemény.

301. szám. — Sajó-Gömör m. város — mint erkölcsi testület — tulajdonát képező „**orogvány**” nevű erdőnek rendkívüli kivágatása a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi ministeriumnak f. évi 22436/93. számú rendeletével engedélyeztetvén, az árverés határideje **f évi augusztus hó 24-ik napjának** d. e. 9 órájára S.-Gömör m. város házához ezennel kitűzetik, miről az árverezni szándékozók azzal értesítetnek, hogy az árverés a következő feltételek mellett fog megtartatni.

1. Az erdő kivágatására határidőül 1893. évi okt. 1-től számítandó, esetleg makk és suska termes esetén 1893. évi decz. hó 1-től számítandó egy év, és a fa kitarakítására pedig 1893. évi decz. hó 1-től számítandó két év engedtetik azon okból, mert az árverés alá boesáított erdő területen a f. évben termelt makk és suska-termés a város tulajdonát képezi, s annak kihasználására határidő f. évi nov. hó végéig engedtetik.

2. Kikialtási ár **9000** frt, azaz kilenceezer forint.

3. Az árverés megkezdése előtt árverezni szándékozók 1000 frtot tartoznak bánatpénzül letenni, mely összeg f. évi szept. hó 30-án a vételár feléig kiegészítendő, a vételár másik fele pedig 1894. évi január hó 1-én teljesen kifizetendő.

4. Árverés alá boesáított az orogvány nevű erdőnek 190 hold kiterjedésű összes faállománya.

5. Ha a teljes kifuvározás a kikötött két év alatt a vevő által nem teljesitetik, az ezen határidő letelte után az erdőben maradt faállomány a város tulajdonába megy át a kifuvározatlan fákkal egyetemben.

6. Jelen jogügylet körül felmerülő szerződési bélyeg és százaléki költségek a vevő felet, ellenben a törvényhatósági jóváhagyási költségek a várost illetik.

Az árverési feltételek egyéb részletei az alóirt városi előjárásnál bármikor megtekinthető.

S.-Gömör, 1893. június hó 14-én.

Záhonyi János,
körjegyző.

Deákpál András,
bíró.

Birtok-bérbeadás.

A teledi vasuti állomástól egy órányira, egy 300 hold szántó-, 73 hold réi- és 1000 hold részint mezei-, részint erdei legelőből álló, kiválólag juh, sertés és szarvasmarha tenyésztésre alkalmas birtok haszonbérbe kiadó. — Czim megtudható e lap kiadóhivatalában. 2—3

Hirdetemény.

1645. Az rimaszombati kir. törvényszék mint telek könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **nyustyai takarékpénztár és társai** végrehajthatónak **Bányai Ilona és László** végrehajtást szenvedő elleni 22 frt 32 kr. tokekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a rimaszécsi kir. bíróság) területén lévő Zabar községben fekvő a zabari 32. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1—17. s. sz., A II. 1—3. sorszám alatti ingatlanokra az árverést 1548 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi július hó 31-ik** napján délelőtti 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 154 frt 80 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1893. márczius hó 27-én.

A rimaszombati kir. tszék mint telek könyvi hatóság.
Aldorffer kir. törvényszéki bíró.

Árlejtési hirdetemény.

2730. sz. — Az itteni m. kir. méntelep- osztály részere építendő tiszti lak kiadása — vállalat után — határozatván, felhivatnak mindazok, kik azt felvállalni óhajtják, hogy ez iránti zárt — és az árlejtési feltételeknek megfelelően felszerelt — ajánlataikat folyó évi augusztus hó 5-ének d. e. 12 órájáig a polgármesteri hivatalhoz adják be.

A vállalat előirányzott összege 13412 frt 79 kr., bánatpénz annak 5%-tólja

Az árlejtési feltételek, az építés alapjául elfogadott terv és költségszámítás a polgármesteri hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893. évi július hó 18-án tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Orgonajavítások.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek, különösen pedig a tisztelendő lelkész és t. kántor-tanító uraknak, valamint a nemes gömöri egyházaknak becses tudomására hozni azt, hogy pár hét óta itt tartózkodom és mindennemű **hangszereket**, különösen **orgonákat** jutányos áron igazítok, avagy újakat is készítek. Eddig Oláh-patakon, Gócsen, Fekete-patakon, Kis Szlaboson, Hankován, Fekete-Lehotán, Rozlosnyán, Ragályon igazítottam az orgonát. **Jelenleg a jolsvai r. kath. templom** 16 változatú nagy orgonáját tisztítom és hangolom A megrendeléseket oda kérem.

Munkámért jótállok.

Eddigi itt működésem sikerét bizonyítványaimmal igazolhatom.

Jolsván, 1893. jul. 5.

A nagyérdemű közönségnek

alázatos szolgálja:

3—4

Misurecz Béla,

orgonaműves, szepes-lőcsői lakos.

Hirdetemény.

3387. sz. A rimaszombati kir. tszék mint telek könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **putnoki népbank** végrehajthatónak **Lénárt János, Pál, Mária, István, mint Lénárt István örökösei** végrehajtást szenvedők elleni 190 frt tokekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Putnok községben fekvő, a putnoki 150. sztkjvben foglalt ifj. Lénárt István, Lénárt János, Pál, Mária, Erzsébet nevén álló 193. hrsz. és 248/227. számú házra 480 frt, a dienesfalvai 102. sztkjvben foglalt ifj. Lénárt István, János, Pál, Mária és Erzsébet nevén álló váltással terhelt 325. hrsz. szöllőre 60 frt, 413. hrsz. szöllőre 30 frt, 760 hrsz. pinczére az árverést 30 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi szeptember hó 5-ik** napjának délelőtti 10 órakor Putnok községben a bíró hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis a putnoki 150. számú telekjegyzőkönyvi birtokra 48 forint, a dienesfalvai 102. számú telekjegyzőkönyvi birtokánál a 325. helyrajzi számra 6 forint, 413-ik helyrajzi számra 3 forint, 760-ik helyrajzi számra 3 forintot készpénzben, vagy az 1881-ik LX-ik törvényezik. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rszombat, 1893. évi június hó 8-án.

A rimaszombati kir. törvényszék mint könyvi hatóság.
Aldorffer, kir. tszéki bíró.

Árverési hirdetemény.

A debreczeni m. kir. állami méntelep **eperjesi, debreczeni, turia-remetei** és **rimaszombati** osztályainál elhelyezett legénység és ménlovak részere **1893. november hó 1-től 1894. október hó 31-ig** szükségendő takarmány és egyéb czikkek biztosítása tárgyában **f. évi augusztus hó 31-én** délelőtti 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalása fog ezen méntelep számvevő irodájában megtartatni

A szállítási feltételek a nevezett irodában valamint az illető teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlat szerkesztését illetve a hatóságilag kifüggesztett árlejtési hirdeteményekben kifüggesztett mintára különösen figyelmeztetik.

Debreczen, 1893. július hóban.

2—2

A debreczeni magy. kir. állami méntelep paranesnoksága.